

O jednoj ispuhanoj ljubavi

Što li bih sve propustila da nije ovogodišnjega 17. svjetskog nogometnog prvenstva?! Kad bih ja to imala priliku sjediti jedan sat nasred glavnoga zagrebačkog trga s kopačkama na nogama, držeći nogu na lopti kao lav šapu na plijenu dok mi gotovo nije utrula? Kad bi se to tko rastrčao da mi *kopačke* (ne baš nježne cipelice s čepovima na potplatima, preuzete iz češkoga jezika) stavi na noge u maniri princa koji isprobava koja cipela odgovara nožici njegove u ponoć iščezle Pepeljuge? Srećom, moj osobni *oružar* (čuvar sportskih rekvizita), Robert Knjaz, nije morao obilaziti od noge do noge da nađe pravu (za svoju emisiju), jer — za razliku od onoga lajbeka iz bajke koji se s jednom cipelom vukao po čitavom kraljevstvu da nađe pravu nogu — Knjaz skuplja stare škornje pa za svaki papak u hipu nađe pravi broj. Da nije dakle nogometnog ludila, kad bih ja to mogla nekažnjeno napucavati loptu u svim smjerovima usred grada, a da kompletna ekipa TV tehničara i snimatelja požrtvovno, vlastitim tijelima, štiti svježe privatizirane ugostiteljske objekte oko našega bana? A sve sam to mogla zato što sam za HTV objašnjavala nogometne nazive, dakle i opet - zahvaljujući riječima.

Kakav *bek*, kakav *centarhalf*, kakav *centarfor*, kakva *krila*, kakav *golman* — svi su igrali na svakoj poziciji. Kojiput bi mi šunulo u glavu da si dam dulji *for* ili *pas*, ali kako nitko još nije vidio takvoga *plejmekera*, trčali su kao zečevi. Znam, pribijavali su se moga snažnog *voleja* (eng. *volley* = salva), topovskog udarca koji sam čuvala za pravi stadion, kao i *lob* (eng. *lob* = valjati se, kretati se tromo) za golmana, da može (*ako može*) izvesti pravu *paradu* (efektan i elegantan panterški skok). Zamolili su i nasumce skupljene markirante u pro-

lazu da pojačaju obrambenu liniju (prema izlozima, ljudima u izlozima, tj. kavanama, te prema nezaštićenom banu).

No sve je to bila tek zimska predigra ad hoc složene ekipe onomu što će u ove vruće lipanjske dane prikovati milijune navijača diljem svijeta uz TV ekrane, a parežljivije sretnike i uz znanstveno održavane travnjake japanskih i korejskih stadiona. Svjetsko nogometno prvenstvo. Jednom u četiri godine ta najvažnija sporedna stvar na svijetu još se i može podnijeti. Pogotovo ako se gleda samo slika, a isključe glasovi naših sportskih komentatora — od hermafroditских, preko fufljavih do *gebisispadajućih*. Za one bedaštoće koje nam podastiru nisu (toliki) trebali putovati u Japan. Sve se jednako dobro vidi i iz zagrebačkog studija. No neka ih! Tko umije njemu dvije (pa i više deviznih dnevnic).

Naši baš-me-briga senzacionalistički mediji dugo su šopali narod tim prvenstvom. Podizali su »tenzije« (raspirivali najniže navijačke strasti). Ako je *to* bio cilj, bar su u nečem uspjeli: ljudi se zbog *obične igre* ubijaju, razbijaju, unesrećuju. *Stadion* je postao ne samo opasna riječ nego još opasnije mjesto (primijetite svu silu *vojnih* izraza u nogometnim prijenosima — *topovska salva, grub udarac, razbijena obrana, žestok napad, bespoštedna borba, razrađena taktika, težak poraz, slavna pobjeda*). A tako se pitomo došuljao iz kolijevke europske kulture, Grčke! Ondje stadioni nisu bili ni slični današnjima. Najprije je to bila ravna trkaća staza duga 600 grčkih stopa (192 m i 27 cm). Upravo su tu dužinu Grci zvali *stadion*. Natjecali su se i na dužim stazama (npr. od 24 stadiona, 4,5 km). Da bi publika mogla pratiti cijelu utrku, staza je savijena u krug, a izgrađena su i sjedala. Danas travnjak u sredini privlači više publike nego staza oko njega. Ako je uopće opstala. No neka se zna što je bilo prvo.

Kada se igra utakmica vrlo nabrušenih klubova, cijeli su gradovi u opasnu stanju: policija u punoj ratnoj opremi dočekuje »navijače« (razbijaje). Zna se, igra se *derbi*. Osim nogometnoga, ima i drugih derbija, no zbijeni su u dvorane, na bazene, dok je nogometni

na stadionu gdje može podivljati i do 100.000 gromoglasnih grla. Ime mu ne potječe od najvećeg divljaka, nego od engleskoga lorda Edwarda Derbyja iz 18. st. On je 1780. utemeljio u Epsomu kraj Londona veliku utrku rasnih konja na stazi dugoj 2400 m. To je jedna od najstarijih i najvažnijih sportskih priredaba u Engleskoj, a lord Derby se s otmjenoga trkališta preselio u druge, mnogo manje otmjene, zakutke današnjega surovog i sirovog navijačkog svijeta.

Kad se kojem igraču posreći pa postigne gol, on je slavni *golgetter* (get = postići) i crvenim slovima otisnut heroj sutrašnjih novina. No ako se kojem posreći da postigne tri pogotka na istoj utakmici, to je onda *het-trik*. Ovaj neobični naziv (*bat* = šesir; *trick* = spretan postupak kojim se postiže obmana, vješto izvedena prijevara, majstorija) dokoturio se iz jedne druge engleske igre s loptom, kriketa. Trostruki pogodak uzastopnim loptama u rešetkasta uska i niska vrata (visoka 75 cm), koja još brani i vratar s palicom, prava je rijetkost. Za takav pothvat slavodobitnik je kao nagradu dobivao — šesir. Zamislite inače vrlo profinjena lica današnjih nogometaša da im tko, umjesto pozamašne svote na račun, za nagradu nabije na glavu šesir! Ove godine dobro bi došao našima da se imaju čime pokriti preko ušiju. Naime, više su *haklali* nego ozbiljno igrali. Haklati i znači igrati nogomet za zabavu, u početku bez ikakvih pravila, nego kako tko koga *zakvači*, *zahakla*. Uglavnom su *pimplali* (njem. *pimpeln* = maziti se, prenemagati se), pokušavajući kojim *driblingom* (eng. *dribble* = kapati) procijediti loptu kroz protivničku obranu. Mi, sve manje *drukeri* (njem. *drücken* = tiskati, pritiskati), dakle *navijači*, a sve više *kibici*, dakle jadni *promatrači* (*kibic drži gubec*, budi *kuš* i samo gledaj), željeli smo u svom stadionskovatrenom domoljublju da suci vide još koji *enac*, *henac* za nas (eng. *hands* igranje rukom, što se onda kažnjava jedanaestercem), da još koje kotrljanje naših divova u kaznenom prostoru nagrade *penalom* (lat. *poena* = kazna, *elverom* (njem. *elf* = 11), udarcem s bijele točke, da ponište još koji (tuđinski) gol. Ako ne može to, a ono bar da nam dosude još koji slobodni udarac, pa neka se naši ljuti protivnici postave u

živi zid i prime za muda. Jer dolaze Hrvatine. Ili neka im ispred našega gola uvijek sude *ofsajd*, zaleđe, što u našoj razvijenoj pučkoj etimologiji postaje (opajdi, opajda, opajdara) *opsajd*. Puste želje. Naši *ambasadori* (čega, da mi je znati?) vratili su se kući. Na *konzultacije* (ljepše zvuči nego svađa, prepucavanje, nadmudrivanje, palamudjenje) i *analize*. »Pametniji« za konstataciju: takav je nogomet! Sada će se najprije dobro *odmoriti*, a onda ozbiljno pristupiti *analizi* stanja. Za koju ja imam dva imena: IŠUP i IŠUPIN. Iz šupljeg u prazno. I iz šupljeg u prazno i natrag. Već prema *analizi*!